

lovaná, jak zmateční stížnost státního zastupitelství vhodně připomíná, právě v kritické době, t. j. od dubna do srpna, v době polních prací, zaměstnaní a tím i výdělek a prostředky k výživě opatřiti mohla, rozsudek sám půdu správnosti svého původního závěru, jakoby byla obžalovaná jednala z nouze, rovnající se stavu neodolatelného donucení, podrývá tím, že v dalším dovozuje, že se obžalovaná dala ke svému trestnému počínání svěsti nejen naléhavým přemlouváním se strany Františka D-a, nýbrž i snadností, s jakou lze si v obvodu »drobného pohraničního obchodního styku v okrese slavonickém« opatřiti pasy a překročiti hranice, a příkladem, který denně před očima měla, kdy sta jiných prý klidně zde (v tuzemsku) nakupují a onde (v cizině) prodávají. Rozhodovací důvody označují také jednání těchto poslednějších výslovně a správně za stejně protizákonné jako počínání obžalované. Bude na soudě, by vyslovil se o tom, zda dávala obžalovaná před výdělkem, který by jí byla skytala poctivá práce nádenická, přednost zisku, který si pohodlněji opatřovala dle rozsudkového zjištění tím, že v tuzemsku vejce a máslo nakupovala a je prostřednictvím Františka D-a přes hranici do Rakouska, jmenovitě do Vídně dopravovala, kde oba jmenovaní věci ty prodávali, při čemž docilováno bylo cen přemrštěných a obžalovanou samotnou, jak rozsudek výslovně zjišťuje, i zisku. Nouze může pachateli zaručiti beztrestnost jen tenkrát, dosáhla-li takového stupně, že jí přímo a způsobem, jemuž jinak, než spácháním trestného činu, čeliti nelze, ohrožen jest sám život pachatelův a snad i život osob, jemu zvláště blízkých. Hmotné poměry obžalované, zjištěné rozsudkem, nerovnájí se však ani z daleka tomuto zde právě nastíněnému stavu. Za účelem přesného zjištění, byla-li obžalovaná skutečně ve stavu nezbytí, jenž by ve smyslu § 2 lit. g) tr. zák. vylučoval přičítatelnost jejího počínání jako jednání trestného, třeba však zjistiti vhodným způsobem (dotazem u představenstva obce i četnictva) zejména, měla-li obžalovaná možnost si něco vydělati a jakým způsobem, příslušela-li jí podpora nezaměstnaných a brala-li ji obžalovaná, poskytoval-li jí muž něco na její výživě a na výživu jejího dítko. Teprve tehdy, kdyby se vyšetřilo, že obžalovaná nebyla s to, nikde nic si vydělati, a že odnikud nepobírala podpory, mohlo by se mluvíti o tom, že jednala v nouzi ve smyslu nezbytí. Zmíněným výrokem nalézacího soudu, že u obžalované nemůže býti řeči o zlém úmyslu, ježto obžalovaná, davši se k činu svěsti nouzí, jednala prý ve stavu neodolatelného donucení, bylo tedy nesprávně použito zákona.

Čís. 628.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.). Pletichy spáchané pokoutným obchodováním makem.

(Rozh. ze dne 5. prosince 1921, Kr II 376/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Olomouci ze dne 27. dubna 1921, pokud jím byl obžalovaný sprostěn dle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin dle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Napadený rozsudek zjišťuje, že obžalovaný koupil od překupnice 36 kg 10 dkg maku, jehož maximální cena byla 6 K za 1 kg, po 9 K 50 h za 1 kg a prodával jej po 11 K za 1 kg; sprostřuje však obžalovaného z obžaloby pro přečin § 11 čís. 4 zákona o vál. lichvě s odůvodněním, že v době, o kterou jde, byla čilá poptávka spotřebitelů po máku, že nebylo lze koupiti mák od výrobců za cenu maximální, že spotřebitelé rádi platili cenu, obžalovaným požadovanou, a že tedy obžalovaný, opatřiv si mák mimo přiděl hospodářského úřadu, byť za ceny vyšší, jednal jen v zájmu veřejnosti, jejíž poptávce a potřebě takto přišel vstříc. Zmateční stížnost veřejného žalobce napadá právem tento sprostřující výrok jakožto právně mylný a proto zmatečný dle § 281 čís. 9 lit. a) tr. ř. Činnost obžalovaného nevyhovovala oprávněným zájmům veřejnosti, nýbrž pouze zájmům, potřebě a poptávce omezeného kruhu spotřebitelů, totiž oněch, kteří byli s to a ochotni, platiti za mák vyšší ceny obžalovaným požadované. Neochota výrobců, prodávati mák za maximální cenu, čilá poptávka po máku a ochota spotřebitelů ke placení vyšších cen jsou důsledky nedostatečné výroby a nabídky této poživatiny, tedy okolností, které byly příčinou toho, že bylo zavedeno veřejné hospodaření makem a ostatními plodinami olejnatými. Dle předpisů, platných v době, o kterou jde, byly veškeré olejnaté plodiny (včetně maku), v oblasti čsl. republiky se nalézající, zabaveny ve prospěch státu (§§ 1 a 2 nařízení z 11. června 1920, čís. 390 sb. z. a n., jež vydáno bylo na základě zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., takže má platnost zákona); veškeré přebytky maku, kterých samozásobitelé nespotřebovali, musily býti dodávány státnímu obilnímu úřadu (§ 2 nařízení ze 24. září 1920, č. 499 sb. z. a n.), vykoupnými olejnatými plodinami nakládal státní obilní ústav dle dispoic orgánů, pověřených tím, aby jimi hospodařili (§ 19 vyhlášky ze dne 28. června 1920, čís. 433 sb. z. a n.); v § 1 vyhlášky ze dne 28. září 1920, čís. 570 sb. z. a n. jsou stanoveny nepřekročitelné ceny, jak pro výkup maku u výrobců (4 K 50 h za 1 kg, § 4 nař. z 25. června 1920, čís. 404 sb. z. a n.), tak i pro drobný prodej (16 K za 1 kg; vyhláška ministerstva pro zásobování lidu z 21. října 1920, čís. 591 sb. z. a n.). Veškeré tyto předpisy, vydané na základě nařízení ze dne 11. června 1920, čís. 390 sb. z. a n., pokud se týče na základě zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., takže mají platnost zákona, sledují zřejmě účel, by tukové výrobky z maku a nezpracované přebytky maku byly mezi spotřebitele rozděleny co nejspravedlivěji a za ceny co možná nejnižší a takto bylo zabráněno tomu, by ony vrstvy spotřebitelů, které vládnou větším jměním nebo většími příjmy, nedosáhly vydatnějšího zásobování než kruhy chudší. Skutečnosti, jimiž nalézací soud svůj výrok odůvodňuje, nejsou tedy nic jiného než zjevy a nepřístojnosti, kterým veřejným obhospodařováním maku mělo býti v zájmu stejného zásobování všeho obyvatelstva čeleno, a nemohou proto sprostřiti obžalovaného odpovědnosti za jeho jednání, které, obcházejíc zmíněné předpisy, vybočovalo takto z kolejí dovoleného, řádného obchodování, které dále tím, že zboží prošlo rukama překupnice, od níž obžalovaný mák koupil, prodloužilo přechod zboží od výrobce ke spotřebitelům, které dále, dávajíc těžití osobám při tomto přechodu naprosto zbytečným, způsobilo, že spotřebitelé platili za mák ceny, maximální ceny značně převyšující, a

ve kterém proto dlužno spatřovati objektivně pletichy ve smyslu § 11 č. 4 zákona o válečné lichvě. Sprošťující výrok nalézacího soudu vychází tedy z nesprávného použití zákona a byl proto z důvodu zmatečnosti § 281 čís. 9 a) tr. ř. zrušen.

Čís. 629.

Příslušnost soudu věci spojených trvá jen potud, pokud nebyl vynesena rozsudek ohledně sbíhajícího se trestného činu nebo setkavších se více osob na témž trestném činu zúčastněných.

Zásady § 55 tr. ř. nelze použítí, je-li vinen bezprostřední pachatel pouze přestupkem, spoluvinník nebo účastník však zločinem nebo přečinem.

(Rozli. ze dne 6. prosince 1921, Nd II 225/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal ve sporu o příslušnost mezi zemským trestním soudem v Brně a krajským soudem v Chrudimi příslušným soudem posláz jmenovaný.

Důvody:

Nesprávně poukazuje státní zastupitelství v Brně ve svém návrhu ze dne 30. září 1921 a s ním i usnesení zemského trestního soudu v Brně ze dne 21. října 1921 k ustanovení § 56 tr. ř. Z ustanovení prvního odstavce tohoto §, že pravidlem se má konati o všech sbíhajících se trestních věcech jednotné trestní řízení a že jediným trestním rozsudkem má býti o nich rozhodnuto, vyplývá, že o spojitosti (konnexitě) může býti řeč pouze, dokud nebyl vynesena rozsudek ohledně sbíhajícího se činu nebo setkavších se více osob, na témž činu trestním zúčastněných. V daném případě jest však ohledně pachatele Vincence M-a trestní řízení právoplatným rozsudkem ze dne 30. května 1921 ukončeno, a nelze proto pro stanovení soudní příslušnosti chledně Jana M. použítí ustanovení zákona, vztahujících se na věci spojené. Správně sice poukazuje státní zastupitelství v Chrudimi v návrhu ze dne 4. srpna 1921, jehož názor krajský soud v Chrudimi přijímá, na ustanovení § 55 tr. ř., avšak dochází mylným jeho výkladem k nesprávnému výsledku. Pravidlo § 55 tr. ř., dle něhož ohledně spoluvinníků a účastníků jest příslušným onen soud, který jest příslušným ve příčině pachatele, může míti platnost jen potud, pokud tomu dovolují ustanovení §§ 8 a násl. tr. ř. o příslušnosti věcné. Je-li tedy bezprostřední pachatel vinen přestupkem, spoluvinník nebo účastník však zločinem nebo přečinem anebo naopak, nemůže míti ustanovení § 55 tr. ř. místa a náleží posuzovati příslušnost i v příčině spoluvinníků a účastníků zcela samostatně dle pravidel všeobecných. V tomto případě jest skutečně různost obou soudů v příslušnosti věcné: hlavní pachatel se dopustil přestupku, návodce přečinu. Dlužno tedy příslušnost ohledně tohoto stanoviti dle pravidel všeobecných, ve kteréž příčině dlužno dle § 51 tr. ř. v první řadě přihlížeti k místu spáchání činu. Tím jest dle obsahu trestních spisů bydliště Jana M., ležící v obvodu krajského soudu Chrudimského.